

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

* BEZINNING

door *Gerrit de Jong*

De auteur is lid van de redactie van *Christen Democratische Verkenningen*.

Christelijke politiek is altijd mensenwerk. Dan is het ook van belang om te weten wat die mens in zijn mars heeft, waar hij voor staat. Die mens staat in elk geval niet achter God. Hij verschuilt zich niet achter de brede rug van God en komt daarachter vandaan als een held op sokken zodra de lucht wat is opgeklaard. Nee, de mens staat *coram Deo*, tegenover God, als een antwoordend wezen. De mens heeft wel het woord, maar dan een antwoord.

Wil dat antwoord enig gewicht in de schaal leggen, dan moet die verantwoording ook kunnen worden waargemaakt. Verantwoording zonder zeggenschap schiet niet op. Vandaar de subsidiariteit. Leg de verantwoordelijkheid zo dicht mogelijk bij de mensen, daar waar ze wat te zeggen hebben. Het is immers een 'onrecht en tegelijk een ernstig nadeel, ja een verstoring van de goede orde, om datgene, wat door een kleinere en ondergeschikte gemeenschap gedaan en tot stand gebracht kan worden, naar een groter en hoger in rangorde staande gemeenschap te verwijzen', schreef Paus Pius XI in de encycliek *Quadragesimo Anno* in 1931. Als we zo naar de decentralisatie van rijkstaken naar gemeenten kijken, dan valt deze operatie vast onder het subsidiariteitsbeginsel en kan deze een zegenrijke oogst aan herstel van de sociale orde opleveren.

De verantwoordelijkheid moet dus daar worden gelegd waar die ook kan worden gedragen. Maar waar leg je die dan voor mondiale vraagstukken als volksverhuizingen, klimaatverandering en oorlog?

Al in 1795 pleitte Immanuel Kant in zijn *Zum ewigen Frieden* voor een wereldregering. Sindsdien zijn we nog niet veel opgeschoten. De Europese Unie, die zestig jaar geleden werd opgestart onder het motto 'Nooit weer oorlog', was een hoopvol teken. Die EU staat er echter wat wrak bij de laatste tijd. Defaitisme, gebrek aan geloof, woekert voort. Aan de wieg van onze huidige natiestaat stond Willem van Oranje. Zijn motto was dat je niet altijd meteen hoeft te slagen om toch vol te houden. Een mens die antwoord geeft tegenover, in het aangezicht van de ander, heeft altijd wat te zeggen.